

Bruxelles, 15. prosinca 2020.
(OR. en)

14064/20

HYBRID 47	EDUC 444
DISINFO 48	AUDIO 63
AG 70	DIGIT 153
PE 106	INF 223
DATAPROTECT 152	COSI 251
JAI 1112	CSDP/PSDC 643
CYBER 279	COPS 480
JAIEX 120	POLMIL 199
FREMP 147	IPCR 50
RELEX 1010	PROCIV 97
CULT 89	CSC 362

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 13626/20

Predmet: Zaključci Vijeća o jačanju otpornosti i suzbijanju hibridnih prijetnji, uključujući dezinformacije u kontekstu pandemije bolesti COVID-19

Za delegacije se u Prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća, koje je Vijeće 15. prosinca 2020. odobrilo pisanim postupkom.

Zaključci Vijeća o jačanju otpornosti i suzbijanju hibridnih prijetnji, uključujući dezinformacije u kontekstu pandemije bolesti COVID-19

1. Vijeće podsjeća na relevantne zaključke Europskog vijeća¹ i Vijeća² te prepoznaje da je zbog pandemije bolesti COVID-19 potrebno ojačati napore i inicijative koje su u tijeku kako bi se Europska unija, njezine države članice i njihova društva te institucije EU-a zaštitili od hibridnih prijetnji i njihovih štetnih učinaka. Ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost država članica u pitanjima nacionalne sigurnosti, Vijeće napominje sljedeće:
 - hibridne prijetnje sve su veći izazov za sigurnost, stabilnost te zajedničke vrijednosti i načela EU-a;
 - neprijateljski državni i nedržavni akteri nastoje primjenjivati i upotrebljavati manje konvencionalne alate kako bi poremetili, potkopali ili delegitimizirali demokracije i demokratske institucije, uplitali se u izborne postupke, unosili razdor u stanovništvo ili općenito širili svoj prikriveni utjecaj;
 - nove tehnologije i krize, kao što je aktualna pandemija, neprijateljskim akterima pružaju priliku da prošire svoje aktivnosti uplitanja, što uz samu krizu predstavlja dodatan izazov za države članice i institucije EU-a.
2. Moramo štititi naša demokratska društva i institucije od [...] hibridnih prijetnji koje potječu od neprijateljskih državnih i nedržavnih aktera. Pristupanje rješavanju takvih prijetnji, uključujući zlonamjerne kiberaktivnosti, dezinformacije i prijetnje gospodarskoj sigurnosti, zahtijeva sveobuhvatan pristup uz dobro funkcioniranje suradnje i koordinacije.

¹ Konkretno, zaključci Europskog vijeća iz lipnja 2019., ožujka 2019., prosinca 2018., listopada 2018., lipnja 2018., ožujka 2018., lipnja 2015. i ožujka 2015.

² Konkretno, ST 14972/19, ST 10048/19, ST 6573/1/19 REV1, ST 10255/19, ST 12836/19, ST 7928/16.

Na razini EU-a to bi trebalo uključivati sposobnost za samostalnu analizu, poboljšane tehnološke kapacitete i davanje prednosti usmjerenosti na financijske i ljudske resurse te njihovoj preraspodjeli. Vijeće uvažava napredak u provedbi Zajedničkog okvira za suzbijanje hibridnih prijetnji i Zajedničke komunikacije o jačanju otpornosti i poboljšanju sposobnosti za borbu protiv hibridnih prijetnji kao i Akcijskog plana za borbu protiv dezinformiranja, Zajedničke komunikacije o borbi protiv dezinformacija o bolesti COVID-19 te paketa za osiguravanje slobodnih i poštenih europskih izbora, u skladu s relevantnim zaključcima Vijeća. Vijeće poziva sve uključene dionike da dodatno pojačaju svoje napore i podupru provedbu ciljeva utvrđenih u navedenim dokumentima.

3. Vijeće uvažava da su zbog pandemije bolesti COVID-19 EU i njegove države članice osjetljiviji na hibridne prijetnje, među ostalim putem pojačanog širenja dezinformacija i manipulativnog uplitanja. Ti pokušaji postaju sve sofisticiraniji i sve ih je više. Vijeće potvrđuje da je pristup EU-a borbi protiv dezinformacija multidisciplinaran i da uključuje više dionika. Vijeće poziva Komisiju i Visokog predstavnika da:
 - dodatno ojačaju odgovor na razini EU-a, uzimajući u obzir gospodarsku i društvenu štetu, kao i moguću štetu javnom zdravlju, koju uzrokuju dezinformacije i zlonamjerna upotreba novonastalih tehnologija koje obuhvaćaju, ali nisu ograničene na, umjetnu inteligenciju;
 - razrade holistički, sustavni i proaktivni pristup rješavanju tih pojava, posebno tako da prepoznaju da je, u kontekstu hibridnih prijetnji, strano uplitanje međusektorski izazov, što bi se trebalo odražavati u naporima EU-a i država članica da se uhvate ukoštac s tom pojavom, u rasponu od preventivnih mjera, otkrivanja, kvalifikacije i utvrđivanja izvora do primjerenih i učinkovitih odgovora politika kojima bi se mogli nametnuti troškovi neprijateljskim stranim državnim i nedržavnim akterima i to izgradnjom društvene otpornosti, zaštitom integriteta javne rasprave i drugim sredstvima.

U tu svrhu Vijeće naglašava važnost dodjele dostatnih sredstava relevantnim institucijama EU-a te poziva Komisiju i Visokog predstavnika, zajedno s državama članicama, da nastave s daljnjim jačanjem radnih skupina ESVD-a za stratešku komunikaciju i razvojem sustava brzog uzbunjivanja s ciljem razvoja sveobuhvatne platforme za države članice i institucije EU-a. Osim toga, i u skladu sa svojim zaključcima iz prosinca 2019., Vijeće poziva Visokog predstavnika da procijeni potrebe i mogućnosti u pogledu jačanja svojih aktivnosti strateške komunikacije u svim drugim geografskim područjima na uravnotežen način te da uzme u obzir novonastale hibridne aktere koji sudjeluju u aktivnostima čiji je cilj ugroziti sigurnost EU-a i/ili njegovih država članica, zadržavajući pritom potrebnu sposobnost za izvršavanje postojećih zadaća strateške komunikacije.

4. Vijeće pozdravlja procjenu provedbe i djelotvornosti Kodeksa dobre prakse u suzbijanju dezinformacija³. Uvažava ostvareni napredak i naglašava važnost uklanjanja nedostataka Kodeksa dobre prakse utvrđenih u procjeni. Smatra da bi daljnji koraci u borbi protiv dezinformacija na nacionalnoj razini i razini EU-a mogli uključivati niz pristupa, među ostalim mogućnost osiguravanja regulatornog ili koregulatornog okvira i sredstava potrebnih za neovisnu reviziju, i od strane regulatornih tijela i od strane civilnog društva, posebno u pogledu pristupa podacima. Na temelju toga Vijeće poziva Komisiju da razvije i u konačnici provede dodatne zahtjeve u pogledu transparentnosti za internetske platforme. Cilj takvih zahtjeva bio bi poticanje dobrog funkcioniranja digitalne javne sfere, veće odgovornosti i transparentnosti u borbi protiv dezinformacija. Te bi se mjere trebale temeljiti na prvenstvu temeljnih prava, posebno slobode izražavanja, kao i na demokratskom javnom diskursu. Vijeće pozdravlja pokretanje Europskog opservatorija za digitalne medije u lipnju 2020. i naglašava potrebu za daljnjim mjerama u potpori medijskoj i digitalnoj pismenosti za sve dobne skupine, kao i medijskom pluralizmu, neovisnosti medija i provjeri činjenica, s ciljem osnaživanja naših društava za suzbijanje dezinformacija i drugih rizika koje omogućuju i pojačavaju nove tehnologije.

³ *Assessment of the Code of Practice on Disinformation - Achievements and areas for further improvement* (Procjena Kodeksa dobre prakse u suzbijanju dezinformacija – postignuća i područja za daljnja poboljšanja), 10. rujna 2020.

5. Vijeće prima na znanje Komisijin akcijski plan za europsku demokraciju te će pažljivo ispitati njegov sadržaj i ponovno razmotriti to pitanje u predstojećim mjesecima.
6. Rješavanje problema hibridnih prijetnji zahtijeva sveobuhvatnu informiranost o stanju (što obuhvaća sposobnost otkrivanja, utvrđivanja i analize tih prijetnji, uključujući njihov izvor), jačanje otpornosti i mjere za suzbijanje tih prijetnji. To će zahtijevati djelovanja na nacionalnoj razini, razini EU-a i međunarodnoj razini u suradnji s partnerima, uključujući privatni sektor te vlasnike i operatore ključne infrastrukture i usluga.
- Vijeće prima na znanje rad Komisije i Europskog centra izvrsnosti za suzbijanje hibridnih prijetnji na temu „Okružje hibridnih prijetnji: konceptualni model”⁴ Potvrđuje da su konceptualizacija hibridnih prijetnji i s time povezana terminologija važne za njihovo utvrđivanje s ciljem poboljšanja usklađenosti između europskih i nacionalnih mjera za jačanje otpornosti i suzbijanje hibridnih prijetnji na djelotvorniji i jednostavniji način. Vijeće poziva Komisiju i Visokog predstavnika da nastave s radom i razviju konceptualni model koji bi se temeljio na Strateškom kompasu te bio u skladu s ažuriranjem mjere 1. Zajedničkog okvira iz 2016., s ciljem da postane okvir za odgovore, mjere otpornosti i s time povezane pokazatelje otpornosti, poduprte studijama slučajeva.
- Nadalje, taj bi se model mogao smatrati vodećim alatom za razvoj budućih inicijativa u vezi s hibridnim prijetnjama na europskoj razini te bi ga države članice mogle uzeti u obzir pri razvoju svojih nacionalnih struktura i inicijativa. Tim bi se radom moglo doprinijeti i analizi sveobuhvatnih i koordiniranih odgovora na hibridna djelovanja, prema potrebi, na nacionalnoj razini i razini EU-a, uzimajući u obzir cijeli mogući raspon alata.

⁴ Giannopoulos, G., Smith, H., Theodoridou, M., *The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual model*, (Okružje hibridnih prijetnji: konceptualni model), Europska komisija, Ipsa, 2020., PUBSY br. 117280.

7. Vijeće prima na znanje Komisijinu strategiju EU-a za sigurnosnu uniju 2020. kojom se predviđa razvoj novog, proaktivnijeg pristupa suzbijanju hibridnih prijetnji. Vijeće prima na znanje trenutačne napore u pogledu uspostave internetske platforme s ograničenim pristupom koja bi bila referentna točka za države članice u pogledu alata i mjera za suzbijanje hibridnih prijetnji na razini EU-a. Vijeće se slaže s naglaskom na uključivanje pitanja hibridnih prijetnji u oblikovanje politika, pri čemu dodatno naglašava potrebu da se na nacionalnoj razini i na razini EU-a slijedi pristup koji obuhvaća sve razine vlasti i cijelo društvo. U tom kontekstu Vijeće poziva Komisiju i Visokog predstavnika da preuzmu aktivnu ulogu u uklanjanju paneuropskih ranjivosti, što obuhvaća sigurnost i otpornost lanaca opskrbe kao dio gospodarske sigurnosti, te da predlože inicijative za povećanje otpornosti i, prema potrebi, poboljšanje odgovorâ, uzimajući u obzir tehnologije u nastajanju.
8. Vijeće podsjeća da će se, na temelju analize prijetnji i drugih mogućih tematskih doprinosa, u Strateškom kompasu utvrditi smjer politike i posebni ciljevi u području sigurnosti i obrane, među ostalim u pogledu jačanja otpornosti i suzbijanja hibridnih prijetnji.
9. Vijeće prima na znanje činjenicu da je u strategiji EU-a za sigurnosnu uniju jedinica za otkrivanje hibridnih prijetnji Obavještajnog i situacijskog centra EU-a (INTCEN) prepoznata kao središnja točka za procjene hibridnih prijetnji. Vijeće poziva Visokog predstavnika i Komisiju da osmisle inicijative o tome kako bi jedinica za otkrivanje hibridnih prijetnji u okviru svoga mandata mogla doprinijeti pojednostavnjenju protoka informacija, poboljšanju sposobnosti EU-a za samostalnu analizu i povećanju informiranosti o stanju u svim područjima povezanim s hibridnim prijetnjama. To uključuje dobrovoljni doprinos država članica i doprinos institucija, agencija i tijela EU-a koji se bave hibridnim prijetnjama. Vijeće ponovno ističe svoje stajalište⁵ o daljnjem poboljšanju rada jedinice za otkrivanje hibridnih prijetnji i poziva na to da joj se osiguraju dodatni ljudski resursi i financijska sredstva, ne dovodeći u pitanje potrebe u drugim područjima rada INTCEN-a.

⁵ Zaključci Vijeća o dodatnim nastojanjima za jačanje otpornosti i suzbijanje hibridnih prijetnji (ST 14972/19)

Nadalje, poziva na razvoj anticipativne sposobnosti analize trendova hibridnih prijetnji, kako bi se one analizirale uz snažan naglasak na postojećim prijetnjama, te bi se pritom uzimali u obzir novonastali hibridni akteri i njihove zlonamjerne aktivnosti, uključujući one usmjerene na ključnu infrastrukturu i one koji upotrebljavaju nove tehnologije.

10. Svaka aktualna kriza naglašava potrebu za sigurnom i otpornom informacijskom infrastrukturom između i unutar europskih institucija, tijela i agencija, uključujući sigurnu komunikaciju za države članice unutar Vijeća i brzu elektroničku razmjenu klasificiranih podataka. Vijeće poziva institucije, tijela i agencije EU-a da dodatno ojačaju svoju sigurnost i otpornost. U skladu s prethodnim zaključcima Vijeća i mandatom koji mu je Europsko vijeće dalo u lipnju 2019., Vijeće ih snažno potiče da zajedno rade na daljnjem jačanju svoje sigurnosne kulture i zaštite osoblja, informacija, komunikacijskih mreža i postupaka donošenja odluka EU-a, pri čemu države članice podupiru institucije, tijela i agencije EU-a u njihovim naporima.
11. Osim jačanja otpornosti, koja je i dalje jedna od najvažnijih zadaća i u središtu je europskih napora za suzbijanje hibridnih prijetnji, diplomatski angažman i mjere još jedan su djelotvoran europski alat. Vijeće će sljedećih mjeseci dodatno ispitati moguće odgovore u području hibridnih prijetnji, koji mogu obuhvaćati preventivne mjere, kao i nametanje troškova neprijateljskim državnim i nedržavnim akterima.
12. Vijeće napominje da su zlonamjerne kiberaktivnosti često ključan element hibridnih prijetnji i potvrđuje da je kontinuirana provedba alata EU-a za kiberdiplomaciju važan korak u sprečavanju i obeshrabrivanju zlonamjernih kiberaktivnosti, odvrćanju od njih te odgovoru na njih, uključujući zlonamjerne kiberaktivnosti koje su dio hibridne kampanje.

13. Vijeće naglašava potrebu da se susjedstvu EU-a i zapadnom Balkanu⁶ pomogne u izgradnji otpornosti na dezinformacije i strano uplitanje.
14. Vijeće naglašava potrebu za suradnjom, prema potrebi, s partnerima istomišljenicima koji dijele europske vrijednosti i načela kako bi se dodatno razvile djelotvorne mjere za rješavanje pitanja stranog uplitanja i dezinformacija.
15. Vijeće također naglašava važnost učinkovite provedbe dviju zajedničkih izjava o djelotvorne EU-a i NATO-a i zajedničkog skupa prijedloga, uz potpuno poštovanje načela transparentnosti, uzajamnosti, uključivosti i autonomije u donošenju odluka te postupaka obiju organizacija, i u tom okviru ponovno ističe potrebu za pojačanom, uzajamno osnažujućom i korisnom suradnjom, među ostalim u suzbijanju hibridnih prijetnji i dezinformacija. Vijeće poziva na brzo prihvaćanje i provedbu plana PACE-a za razdoblje 2022. – 2023. te u tom kontekstu ponovno ističe potrebu za ambicioznijim pristupom kako bi se ojačala otpornost i osnažile sinergije između tih dviju organizacija kao daljnji korak prema njihovoj bližoj interakciji u stvarnim kriznim situacijama. Vijeće pozdravlja i vrijedne doprinose Europskog centra izvrsnosti za suzbijanje hibridnih prijetnji u Helsinkiju i potiče njegovu suradnju s relevantnim centrima izvrsnosti NATO-a.
16. Vijeće također naglašava važnost trenutačnog doprinosa koji misije i operacije ZSOP-a pružaju, u skladu s njihovim mandatima, suzbijanju hibridnih prijetnji, uključujući dezinformacije, te naglašava vrijednost kontinuiranog promišljanja o tome kako bi se misije i operacije ZSOP-a mogle boriti protiv hibridnih prijetnji, među ostalim jačanjem svoje otpornosti, te, prema potrebi, pružanjem potpore državama domaćinima u tom području.

⁶ Izjava iz Zagreba od 6. svibnja 2020: <https://www.consilium.europa.eu/media/43782/zagreb-declaration-hr-06052020.pdf>